

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ - TƯ TƯỞNG CHO SINH VIÊN TRƯỜNG CAO ĐẲNG TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ

Võ Hồng Tâm

Trường Cao đẳng Giao thông Vận tải Trung ương VI

Email: tamhongvoqpan1906@gmail.com

Tóm tắt: Trong bối cảnh chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên trường cao đẳng đang đối mặt với cả cơ hội và thách thức. Bài viết tập trung làm rõ vai trò thiết yếu của giáo dục chính trị - tư tưởng trong việc hình thành bản lĩnh chính trị, đạo đức, lối sống và tinh thần trách nhiệm công dân cho sinh viên. Thông qua phân tích tác động của chuyển đổi số, bài viết chỉ ra thực trạng triển khai công tác giáo dục với những ưu điểm, hạn chế và tồn tại. Trên cơ sở đó, đề xuất một hệ thống giải pháp khả thi nhằm đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục, đồng thời tăng cường ứng dụng công nghệ, nâng cao chất lượng đội ngũ và phát huy vai trò của các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường. Những giải pháp này hướng tới nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị - tư tưởng, đáp ứng yêu cầu phát triển toàn diện của sinh viên trong kỷ nguyên số.

Từ khóa: chuyển đổi số; giáo dục chính trị - tư tưởng; hiệu quả; sinh viên; trường cao đẳng

CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS TO ENHANCE THE EFFECTIVENESS OF POLITICAL AND IDEOLOGICAL EDUCATION FOR COLLEGE STUDENTS IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION

Vo Hong Tam

The Central Transport College VI (CTC6)

Email: tamhongvoqpan1906@gmail.com

Abstract: Amid rapid digital transformation, political and ideological education for college students faces both opportunities and challenges. This article highlights the vital role of such education in shaping students' political stance, ethics, lifestyle, and civic responsibility. By analyzing the impact of digital transformation and evaluating the current implementation status, the paper identifies strengths, limitations, and existing challenges. Based on this analysis, feasible solutions are proposed to reform educational content, methods, and formats, enhance technological application, improve the quality of teaching staff, and strengthen coordination among educational stakeholders inside and outside colleges. These recommendations aim to improve the effectiveness of political and ideological education, ensuring alignment with the goal of comprehensive student development in the digital age.

Keywords: digital transformation; political and ideological education; effectiveness; students; colleges

Nhận bài: 25/04/2025

Phản biện: 26/05/2025

Duyệt đăng: 30/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục chính trị - tư tưởng giữ vai trò nền tảng trong việc hình thành thế giới quan, nhân sinh quan, đạo đức và bản lĩnh chính trị cho sinh viên - lực lượng trí thức trẻ, chủ nhân tương lai của đất nước. Trong môi trường giáo dục đại học và cao đẳng, công tác này không chỉ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo toàn diện mà còn định hướng sinh viên sống, học tập và hành động theo lý tưởng xã hội chủ nghĩa.

Trong những năm gần đây, chuyển đổi số đã và đang tác động sâu rộng đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có giáo dục. Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin không chỉ thay đổi phương thức dạy và học mà còn đặt ra những yêu cầu mới đối với nội dung, phương pháp và hình thức giáo dục chính trị - tư tưởng. Nếu không kịp thời đổi mới, công tác này dễ rơi vào hình thức, thiếu hiệu quả và xa rời thực tiễn sinh viên.

Theo Báo cáo Chuyển đổi số Việt Nam 2023 của Bộ Thông tin và Truyền thông (2023), hơn 95% học sinh, sinh viên hiện nay sử dụng internet hằng ngày, nhưng chỉ 23% trong số đó tiếp cận được các nội dung giáo dục giá trị, đạo đức hoặc chính trị - tư tưởng một cách có hệ thống.

Do đó, đặt ra yêu cầu cấp thiết phải đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp khả thi để nâng cao hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên trường cao đẳng trong điều kiện chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính, chủ yếu thông qua việc phân tích và tổng hợp các tài liệu thứ cấp như văn bản pháp lý, báo cáo, công trình nghiên cứu, bài viết khoa học trong và ngoài nước liên quan đến giáo dục chính trị - tư

tương và chuyển đổi số trong giáo dục. Cách tiếp cận này nhằm làm rõ cơ sở lý luận, đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp mang tính khả thi, phù hợp với bối cảnh thực tiễn của các trường cao đẳng hiện nay.

2.2. Khái quát về giáo dục chính trị - tư tưởng trong trường cao đẳng

Giáo dục chính trị - tư tưởng trong các trường cao đẳng đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành phẩm chất chính trị, đạo đức và lối sống đúng đắn cho sinh viên - lực lượng lao động kỹ thuật tương lai của xã hội. Đây không chỉ là nhiệm vụ riêng của một học phần mà còn là quá trình giáo dục toàn diện, liên tục và xuyên suốt trong môi trường sư phạm.

Theo VOV College (2020), nội dung giáo dục chính trị - tư tưởng trong chương trình cao đẳng tập trung vào việc trang bị kiến thức nền tảng về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, góp phần định hướng tư tưởng và hành động đúng đắn cho sinh viên trong học tập và rèn luyện.

Dù chưa có sự thống nhất tuyệt đối về định nghĩa, nhưng một số nhà nghiên cứu trong nước đã bước đầu xác định rằng: giáo dục chính trị - tư tưởng là quá trình tác động có mục đích nhằm hình thành và phát triển niềm tin, lý tưởng, đạo đức, bản lĩnh chính trị và năng lực hành động phù hợp với định hướng xã hội chủ nghĩa (Phan & Trần, 2016). Có thể hiểu, đây là một loại hình giáo dục giá trị đặc biệt, định hướng hành vi và nhân cách người học phù hợp với lợi ích chung của đất nước và dân tộc.

Trong bối cảnh mới, giáo dục chính trị - tư tưởng không thể duy trì cách tiếp cận một chiều. Như Gong và Zuo (2020) đã nhấn mạnh, giáo dục chính trị - tư tưởng ở bậc học cao đẳng cần đổi mới mạnh mẽ cả nội dung lẫn phương pháp, phù hợp với đặc điểm của thế hệ sinh viên hiện đại, đồng thời tận dụng hiệu quả công nghệ và truyền thông số để nâng cao tính hấp dẫn và hiệu quả tiếp nhận.

2.3. Bối cảnh chuyển đổi số và tác động đến giáo dục chính trị - tư tưởng

Chuyển đổi số đã trở thành xu thế tất yếu, ảnh hưởng sâu rộng đến mọi mặt đời sống xã hội, trong đó giáo dục là lĩnh vực chịu tác động mạnh mẽ. Đối với các trường cao đẳng, việc ứng dụng công nghệ số không chỉ thay đổi phương thức giảng dạy mà còn đặt ra những yêu cầu cấp thiết về nâng cao hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng, nhằm thích ứng với môi trường học tập ngày càng đa dạng và phức tạp.

Chuyển đổi số giúp tối ưu hóa quá trình quản lý và giảng dạy, mở rộng không gian học tập trực tuyến và đa phương tiện, qua đó tạo điều kiện thuận lợi để sinh viên chủ động tiếp cận kiến thức (Trương, 2023). Tuy nhiên, môi trường số cũng mang đến những thách thức lớn, đặc biệt trong việc kiểm soát chất lượng thông tin và định hướng tư tưởng cho sinh viên. Thông tin trên các nền tảng số đa chiều, không đồng nhất về độ tin cậy, dễ gây nhiễu loạn nhận thức nếu không có sự định hướng và kiểm soát chặt chẽ.

Ngoài ra, trình độ công nghệ của đội ngũ giảng viên cũng ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả ứng dụng chuyển đổi số trong giáo dục chính trị - tư tưởng. Sự thiếu đồng bộ về hạ tầng kỹ thuật và năng lực số có thể làm giảm sức hấp dẫn và hiệu quả truyền đạt nội dung, dẫn đến việc giáo dục dễ trở nên hình thức, khó thu hút sự quan tâm của sinh viên.

Để phát huy hiệu quả của chuyển đổi số trong giáo dục chính trị - tư tưởng, các trường cao đẳng cần chú trọng đến việc nâng cao năng lực số cho đội ngũ giảng viên, đầu tư vào hạ tầng công nghệ, đồng thời xây dựng nội dung giảng dạy phù hợp với đặc điểm của môi trường số, nhằm đảm bảo tính chính trị, khoa học và thực tiễn trong công tác giáo dục.

2.4. Thực trạng công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên trường cao đẳng trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay

2.4.1. Ưu điểm

Thứ nhất, công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên trường cao đẳng đã được quan tâm và triển khai đồng bộ, góp phần nâng cao nhận thức chính trị, đạo đức và lối sống cho sinh viên. Các trường đã xây dựng nhiều quy định, quy tắc ứng xử trong nhà trường và trên không gian mạng, đồng thời tổ chức các hoạt động tư vấn tâm lý, hỗ trợ sinh viên giải quyết các khó khăn về tư tưởng và tâm lý, góp phần nâng cao tinh thần học tập và rèn luyện. Điển hình như theo báo cáo tại buổi làm việc của tỉnh Lào Cai với Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương, từ khi thành lập vào tháng 8 năm 2019 đến nay, Trường Cao đẳng Lý Thái Tổ đã tổ chức giảng dạy môn Chính trị cho 286 sinh viên đã tốt nghiệp và 492 sinh viên đang theo học. Kết quả 100% sinh viên đều đạt yêu cầu, trong đó tỷ lệ sinh viên đạt loại khá và giỏi chiếm khoảng 70% (Tỉnh ủy Lào Cai, 2025).

Thứ hai, việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy và học tập đã tạo ra môi trường học tập linh hoạt, thuận tiện và hiệu quả. Các nền tảng học trực tuyến, hệ thống quản lý học tập

(LMS), kho học liệu số, mạng xã hội và trí tuệ nhân tạo đang mở ra những cơ hội lớn trong việc đa dạng hóa phương pháp giảng dạy, cá thể hóa quá trình học tập và tăng cường tính chủ động của người học. Điều này giúp sinh viên tiếp cận kiến thức một cách dễ dàng và nhanh chóng, đồng thời tạo điều kiện cho giảng viên theo dõi và đánh giá quá trình học tập của sinh viên một cách hiệu quả.

Thứ ba, công tác giáo dục chính trị - tư tưởng đã được kết hợp chặt chẽ với các hoạt động ngoại khóa, phong trào thanh niên, tạo môi trường học tập toàn diện cho sinh viên. Các hoạt động như “Sinh viên 5 tốt”, “Xây dựng môi trường giáo dục tích cực, thân thiện, lành mạnh”, “Sinh viên Việt Nam học tập và làm theo lời Bác”, “Ánh sáng thời đại”, “Tâm nhìn xuyên thế kỷ” đã giúp sinh viên rèn luyện phẩm chất chính trị, đạo đức và lối sống, đồng thời nâng cao ý thức trách nhiệm của mình đối với cộng đồng và xã hội (Trần, 2025).

Thứ tư, công tác giáo dục chính trị - tư tưởng đã tận dụng hiệu quả sự tham gia của các tổ chức đoàn thể và các đơn vị bên ngoài trường học trong việc phối hợp tuyên truyền, định hướng tư tưởng cho sinh viên. Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên và các tổ chức xã hội khác đã triển khai nhiều chương trình, chiến dịch với hình thức sáng tạo, phù hợp với đặc điểm của thế hệ trẻ trong thời đại số như diễn đàn trực tuyến, hội thảo chuyên đề, các hoạt động truyền thông trên mạng xã hội. Điều này góp phần tăng cường sự tương tác giữa sinh viên và nhà trường, tạo điều kiện để sinh viên vừa tiếp thu kiến thức chính trị - tư tưởng vừa rèn luyện kỹ năng mềm và nâng cao nhận thức xã hội.

2.4.2. Hạn chế

Thứ nhất, nội dung giáo dục chính trị - tư tưởng còn mang tính truyền thống, chưa thực sự phù hợp với đặc điểm nhận thức và nhu cầu của sinh viên trong thời đại số. Nội dung chương trình phần lớn tập trung vào việc truyền đạt lý thuyết, chưa được cập nhật thường xuyên để phản ánh kịp thời các vấn đề xã hội, công nghệ và văn hóa mới. Theo báo cáo khảo sát của Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), gần 50% sinh viên cho biết họ cảm thấy nội dung môn học chưa hấp dẫn, thiếu tính thực tiễn và không liên quan đến đời sống hiện đại, dẫn đến việc học tập thiếu chủ động và hiệu quả giảm sút.

Thứ hai, phương pháp giảng dạy vẫn còn đơn điệu và thiên về thuyết trình truyền thống, thiếu sự tương tác và ứng dụng công nghệ số một cách hiệu quả. Nhiều giảng viên chưa tận dụng tối đa các công cụ hỗ trợ giảng dạy trực tuyến như video,

mô phỏng, hay các nền tảng tương tác trực tuyến. Điều này làm giảm khả năng thu hút và duy trì sự chú ý của sinh viên trong các bài học về chính trị - tư tưởng vốn đã khó tiếp cận. Nghiên cứu của Nguyễn và Trần (2021) chỉ ra rằng việc thiếu đổi mới phương pháp giảng dạy làm cho sinh viên khó phát triển tư duy phản biện và kỹ năng mềm liên quan đến lĩnh vực chính trị.

Thứ ba, năng lực ứng dụng công nghệ thông tin của đội ngũ giảng viên còn hạn chế, đặc biệt là đối với các thầy cô lớn tuổi hoặc làm việc tại các trường vùng sâu, vùng xa. Khảo sát của Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam (2023) cho thấy chỉ khoảng 62% giảng viên có khả năng sử dụng thành thạo các công cụ số để thiết kế bài giảng và quản lý lớp học trực tuyến, trong khi hơn 30% còn lại vẫn chủ yếu dựa vào phương pháp giảng dạy truyền thống. Sự chênh lệch này dẫn đến việc triển khai chuyển đổi số không đồng đều, ảnh hưởng đến chất lượng và hiệu quả giáo dục chính trị - tư tưởng.

Thứ tư, cơ sở vật chất và hạ tầng công nghệ chưa được đầu tư đồng bộ, đặc biệt là ở các trường cao đẳng thuộc vùng nông thôn hoặc miền núi. Nhiều sinh viên không có điều kiện tiếp cận internet ổn định hoặc thiếu thiết bị học tập cần thiết để tham gia học trực tuyến hiệu quả. Báo cáo của UNICEF Việt Nam (2022) chỉ ra rằng vẫn còn khoảng 25% sinh viên ở các khu vực này chưa có điều kiện tiếp cận công nghệ số đầy đủ, tạo nên rào cản lớn trong việc học tập và tiếp nhận giáo dục chính trị - tư tưởng qua các nền tảng số.

Thứ năm, công tác phối hợp giữa nhà trường với các tổ chức xã hội và gia đình trong việc định hướng tư tưởng cho sinh viên còn yếu kém. Việc thiếu liên kết chặt chẽ dẫn đến sinh viên dễ bị ảnh hưởng bởi các luồng thông tin tiêu cực, thiếu kiểm chứng trên môi trường mạng, từ đó ảnh hưởng xấu đến tư tưởng và thái độ chính trị. Theo Lê và Phạm (2021), việc tăng cường phối hợp giữa các lực lượng giáo dục sẽ góp phần xây dựng môi trường tư tưởng lành mạnh và nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị - tư tưởng.

2.4.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục chính trị - tư tưởng trong bối cảnh chuyển đổi số

Để nâng cao hiệu quả công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên trường cao đẳng trong bối cảnh chuyển đổi số, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp thiết thực và phù hợp với đặc điểm của kỷ nguyên số hiện nay.

Trước hết, cần đổi mới nội dung giáo dục chính trị - tư tưởng theo hướng cập nhật, thực tiễn và

gần gũi với đời sống sinh viên. Nội dung phải được thiết kế linh hoạt, đa dạng hóa với các chủ đề liên quan đến cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, chuyển đổi số, các giá trị văn hóa, đạo đức trong thời đại mới nhằm tạo sự hấp dẫn và thuyết phục trong tiếp nhận.

Thứ hai, đổi mới phương pháp giảng dạy, tận dụng tối đa công nghệ số và các nền tảng truyền thông đa phương tiện. Giảng viên cần ứng dụng các hình thức dạy học tương tác, sử dụng video, đồ họa, phần mềm mô phỏng và các nền tảng trực tuyến để tạo không gian học tập sinh động, kích thích tư duy phân biện và sáng tạo của sinh viên. Hình thức tổ chức các buổi tọa đàm, diễn đàn trực tuyến cũng giúp tăng cường sự tham gia và trao đổi ý kiến của sinh viên.

Thứ ba, nâng cao năng lực số cho đội ngũ giảng viên và cán bộ phụ trách công tác giáo dục chính trị - tư tưởng. Các trường cần tổ chức các khóa đào tạo, tập huấn về kỹ năng sử dụng công nghệ, kỹ năng sư phạm số và quản lý lớp học trực tuyến nhằm đảm bảo giảng viên đủ khả năng đáp ứng yêu cầu đổi mới trong bối cảnh chuyển đổi số.

Thứ tư, đầu tư phát triển hạ tầng công nghệ thông tin hiện đại, đồng bộ và bảo mật. Việc xây dựng hệ thống mạng internet ổn định, phòng học thông minh, trang bị thiết bị học tập trực tuyến sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho việc triển khai các hoạt động giáo dục chính trị - tư tưởng hiệu quả, giảm

thiếu rào cản kỹ thuật trong quá trình giảng dạy và học tập.

Cuối cùng, tăng cường sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường với các tổ chức đoàn thể, gia đình và xã hội. Việc kết nối này không chỉ mở rộng nguồn lực và môi trường giáo dục chính trị - tư tưởng mà còn giúp tạo nên mạng lưới hỗ trợ toàn diện, góp phần định hướng tư tưởng đúng đắn và phát triển toàn diện cho sinh viên trong môi trường số.

III. KẾT LUẬN

Công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên trường cao đẳng trong bối cảnh chuyển đổi số đã đạt được nhiều tiến bộ nhưng vẫn còn những hạn chế như nội dung chưa kịp thời đổi mới, phương pháp giảng dạy truyền thống, năng lực số giảng viên chưa đồng đều và hạ tầng công nghệ chưa hoàn chỉnh. Nghiên cứu đã đề xuất các giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao hiệu quả, bao gồm đổi mới nội dung, phương pháp, nâng cao năng lực giảng viên, đầu tư hạ tầng công nghệ và tăng cường phối hợp các lực lượng giáo dục. Đây là nền tảng quan trọng giúp phát triển giáo dục chính trị - tư tưởng phù hợp với yêu cầu thời đại số. Trong nghiên cứu tiếp theo, tác giả sẽ mở rộng khảo sát thực tiễn tại nhiều trường cao đẳng trên phạm vi rộng, đồng thời đánh giá hiệu quả các giải pháp đề xuất để hoàn thiện mô hình giáo dục chính trị - tư tưởng trong bối cảnh chuyển đổi số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2022). *Báo cáo tổng kết công tác giáo dục chính trị - tư tưởng trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp*. Hà Nội: Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.
- Bộ Thông tin và Truyền thông. (2023). *Báo cáo chuyển đổi số quốc gia năm 2023*. Hà Nội: NXB Thông tin và Truyền thông.
- Gong, M., & Zuo, L. (2020). Research on College Students' Ideological and Political Education in the New Media Era. *Creative Education*, 11(6), 881-884. <https://doi.org/10.4236/ce.2020.116063>
- Lê, P. Q., & Phạm, H. T. (2021). Phối hợp các lực lượng trong công tác giáo dục chính trị - tư tưởng cho sinh viên. *Tạp chí Khoa học Xã hội và Nhân văn*, 38(4), 66-74.
- Nguyễn, T. H., & Trần, M. Q. (2021). Đổi mới phương pháp giảng dạy giáo dục chính trị - tư tưởng trong trường cao đẳng. *Tạp chí Giáo dục và Phát triển*, 10(3), 45-53.
- Phan, T. P. A., & Trần, T. N. T. (2026). Xác định khái niệm giáo dục chính trị tư tưởng. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ*. <https://sj.ctu.edu.vn/ql/docgia/tacgia-12532/baibao-29611.html>
- Trần, N. H. (2025). Đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên các trường đại học góp phần tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. *Tạp chí Quản lý nhà nước*. <https://bom.so/IWP0Wd>
- Trương, H. T. V. (2023). Chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo tại Việt Nam: Thực trạng và giải pháp. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ*, 61(3), 45-52.
- Tỉnh ủy Lào Cai. (2025). Phát huy vai trò giáo dục lý luận chính trị trong trường cao đẳng. *Cổng thông tin điện tử Ban Tuyên giáo và Dân vận tỉnh ủy Lào Cai*. <https://bom.so/r9IYQP>
- Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam. (2023). *Khảo sát năng lực số của giảng viên các trường cao đẳng*. Hà Nội: Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam.
- UNICEF Việt Nam. (2022). *Báo cáo về tiếp cận công nghệ thông tin và giáo dục trực tuyến tại Việt Nam*. Hà Nội: UNICEF.
- VOV College. (2020). *Giáo trình môn Giáo dục chính trị trình độ cao đẳng. Trường Cao đẳng Phát thanh - Truyền hình II*. <https://vov.edu.vn/uploads/2020/09/09/khoacoban/giao-trinh-mon-giao-duc-chinh-tri-he-cao-dang.pdf>